

Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības stratēģijas 2021.–2027. gadam ieviešanas rezultāti

2023. GADĀ PAVEIKTAIS

1

Uz ilgtspējību vērsta finanšu prātības kultūras un kompetenču pilnveide

Finanšu prātības līmeņa novērtējums

Veikts Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības novērtējums, un tā rezultāti iekļauti OECD Finanšu izglītības tīkla sagatavotajā ziņojumā. Rezultāti analizēti 39 valstu kontekstā un apspriesti Latvijas Bankas rīkotajās Ekspertu sarunās. Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības rezultāts ir 59 % no maksimāli iespējamā punktu skaita. Vidējais rezultāts OECD dalībvalstīs ir augstāks – 63 %.

Finanšu sektora pārstāvji regulāri seko līdzi iedzīvotāju zināšanām, paradumiem un attieksmei dažādās finanšu prātības jomās. Piemēram, pirmo reizi izveidots "[Finanšu veselības indekss](#)".

Veikts Latvijas Bankas pasūtītais mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu vadītāju un īpašnieku finanšu prātības līmeņa novērtējums. Izveidota mazo un vidējo uzņēmumu finanšu prātības definīcija.

Tematiski pasākumi visā Latvijā

Martā gadskārtējā Finanšu prātības nedēļā 22 sadarbības partneri piedāvāja 39 dažādus pasākumus gan digitālajā vidē, gan klātienē dažādos Latvijas reģionos.

Jūnijā Cēsis sarunu festivālā "Lampa" diskusijās, darbnīcās un citos formātos varēja izprast naudas tēmas. "Naudas teltī" notika septiņi pasākumi, kurus klātienē un tiešraidē vēroja 2336 apmeklētāji. Pasākumi par dažādām finanšu tēmām notika arī citās teltīs.

Latvijas 1.–12. klases skolēnu naudas prasmes pilnveidei "Swedbank" AS oktobrī rīkoja "Naudas dienu", tiešsaistē pulcējot teju 7000 klašu. "Naudas dienā" piedalījās 510 skolu jeb 78 % no visām Latvijas vispārīgizglītojošajām un profesionālajām skolām.

Decembrī notika "Tavas pensijas nedēļa". Tajā tika aktualizēta pensijas plānošana un ilgtermiņa uzkrājumu veidošana. Tika sagatavoti dažādi materiāli, kurus iedzīvotāji digitālajā vidē aplūkojuši gandrīz 1 000 000 reizi.

Sadarbība ar skolotājiem un skolēniem

Klātienē skolēnus par naudas tēmām izglītoja Latvijas Bankas Zināšanu centrā, tam uzņemot 4425 apmeklētājus, kā arī "Swedbank" AS interaktīvajā naudas prasmes telpā Finanšu laboratorijā, tai uzņemot 294 klases ar aptuveni 7350 bērniem.

Latvijas Banka turpināja sadarbību ar Latvijas skolotājiem, atbalstot viņus ekonomikas un finanšu tēmu mācīšanā. Notika divi semināri par ekonomikas aktualitātēm, finanšu drošību un ieguldījumiem. Semināros klātienē un tiešsaistē piedalījās vairāk nekā 400 dalībnieku.

Junior Achievement Latvia rīkoja finanšu prātības konkursus: konkursu "Mana vārdnīciņa" 1.–4. klases skolēniem, kuram tika iesūtītas 284 vārdnīciņas no 41 Latvijas skolas, un konkursu "Biznesa pasakas" 5.–9. klases skolēniem, kurā piedalījās 240 bērnu no 43 Latvijas skolām. Junior Achievement Latvia īstenoja arī citas savas programmas skolotāju un skolēnu izglītošanai.

SEB Skolu vēstnešu programmu absolvēja 108 jaunieši, kuri novadījuši 370 lekcijas 6600 skolēnu. Vairāk nekā puse programmas dalībnieku (56 %) bija ārpus Rīgas: 24 % no Kurzemes, 16 % no Zemgales, 10 % no Vidzemes un 6 % no Latgales.

"Swedbank" AS rīkoja biznesa plānošanas konkursu "Biznesa skices" sadarbībā ar "Skola2030" un "RTU Dizaina fabrika". Konkursa 351 komandā piedalījās 1037 jauniešu.

"Swedbank" AS un Luminor Bank AS piedalījās nodibinājuma "Iespējamā misija" skolu programmā "Dzīvei gatavs", vadot stundas par finanšu prātības tēmām. Savas nodarbības skolēniem visā Latvijā piedāvāja arī Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, 4finance, AS, Latvijas Banka u. c.

Jauniešiem no 15 līdz 25 gadiem Banku augstskola rīkoja uzņēmējdarbības veicināšanas konkursu "Business 24h", kurā piedalījās 213 komandas.

Lai atbalstītu topošos skolotājus ekonomikas un finanšu tēmu mācīšanā, Latvijas Bankas Zināšanu centrs uzņēma topošos pedagogus – Latvijas Universitātes studentus.

Uzņēmēju finanšu prātības uzlabošana

Signet Bank, AS rīkoja Kapitāla tirgus akadēmiju, kurā vairāk nekā 100 uzņēmēju uzlaboja savas zināšanas par finansējuma piesaisti kapitāla tirgū. Signet Bank, AS uzņēmēju izglītošanai veidoja gan video, gan rakstu sērijas ar pieredzes stāstiem, kā arī veica uzņēmēju aptauju par finansējuma pieejamību un daudzveidību Latvijā.

Signet Bank, AS sadarbībā ar citiem partneriem rīkoja Baltijas kapitāla tirgus konferenci 2023, lai pievērstu uzmanību kapitāla tirgus attīstībai un akcentētu uzņēmējiem pieejamos finanšu risinājumus. Pasākumā piedalījās vairāk nekā 350 dalībnieku. Latvijas Bankas rīkotais Kapitāla tirgus forumus "Izaugsmei patīk uzņēmēgie" pulcēja vairāk nekā 150 dalībnieku, un tajā notika diskusijas par kapitāla tirgus attīstību, uzņēmēju un privāto investoru iespējām Baltijas valstīs.

Ekonomikas ministrija rīkoja izglītojošus pasākumus uzņēmējiem par efektīvu Eiropas Savienības investīciju ieguldīšanu: kā izvēlēties atbilstošākos finanšu instrumentus uzņēmējdarbības attīstībai, digitalizācijas risinājumiem, uzņēmuma produktivitātei, kibernetiķiem utt. Notika veibrāns par energoresursiem un to racionālāku izmantošanu.

Luminor Bank AS Latvijas filiāle sadarbībā ar Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociāciju rīkoja prezentāciju konkursu "Tam labam būs augst". SEB banka rīkoja grantu programmu "Augšup", kuras mērķis ir atbalstīt sociālās uzņēmējdarbības projektus un popularizēt sociālā biznesa fenomenu. Šogad atbalstītas 9 idejas, kuru autori to īstenošanai saņēms finansiālu atbalstu.

Izglītošana par finanšu drošību un krāpniecību

Valsts un publiskā un nevalstiskā sektora pārstāvji gada laikā izplatījuši dažāda veida materiālus, rīkojuši aktivitātes, vadījuši nodarbības, lai brīdinātu sabiedrību par finanšu krāpniecību un to, kā sevi pasargāt. Šī bijusi viena no nozares prioritārajām tēmām, t. sk. Nacionālajā Finanšu prātības darba grupā.

Finanšu nozares asociācija ik mēnesi apkopoja un publicēja datus par naudas summām, kas izkrāptas un izvirzītas četrus lielāko banku klientiem. Komunikācijā tā regulāri atgādina par to, kā izvairīties no finanšu krāpniecīiem un investīciju krāpniecīiem un izplatja informatīvos materiāli par drošību.

Finanšu nozares asociācija īstenoja kampanju "#Viedpircējs", lai izglītotu sabiedrību par digitālo drošību un populārākajām finanšu krāpniecības shēmām.

Īstenojot kampanju "7x nomēri", Latvijas Banka tīmekļa vietnē bank.lv regulāri publicēja informāciju par nelicencētiem tirgus dalībniekiem un investīciju krāpniecīiem un izplatja informatīvos materiāli par drošību.

Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku Latvijas Banka rīkoja semināru par finanšu drošību. Seminārā piedalījās vairāk nekā 400 bibliotekāru no visas Latvijas. Pasākuma dalībniekiem tika sagatavoti materiāli un prezentācija, ko izmantot, lai dalītos zināšanās ar sava reģiona iedzīvotājiem.

Izglītības programmas un citas aktivitātes

Uzsākta izglītības programma "Kļūsti par naudas pratēju!", ko izstrādājusi Latvijas Banka sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju un ES programmas "Erasmus+" projektu "Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā". Programmas pirmo moduli "Manu personīgo finanšu plānošana" īstenoja 22 Latvijas pašvaldības.

Nodarbinātības valsts aģentūra piedāvā tiešsaistē apgūt e-moduli "Mana nauda šodien un rīt. Finanšu prātība", kura apguvē iesaistījās 517 iedzīvotāju.

Pilotprojektā "Ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšana" 22 ģimenes asistenti no Latvijas pašvaldībām apguvusi paņēmienus, kā klientiem mācīt budžeta plānošanu.

Lai uzlabotu Latvijas senioru naudas prasmi, DelfinGroup, AS sadarbībā ar Latvijas Senioru kopienas apvienību vadīja semināru "Naudas prātība", kā arī reģionos izplatīja informatīvu bukletu par to, kā ietaupīt, piemēram, enerģijas, apkures un ūdens izmaksas.

Ekonomikas ministrija sabiedrībai piedāvāja izglītojošus pasākumus (seminārus, vebinārus) un ekspertu konsultācijas un veidoja komunikāciju sociālajos tīklos par Eiropas Savienības un valsts atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai daudzdzīvokļu mājās un privātmājās.

Latvijas Apdrošinātāju asociācija devās pie augstskolu studentiem, lai viņus izglītotu par nozari kopumā, apdrošināšanas veidiem un tirgus aktualitātēm.

Naudas prasme ir viena no tēmām, par kuru uzņēmumi arvien aktīvāk apmāca savus darbiniekus. Piemēram, AS "DelfinGroup" informēja savus darbiniekus par ieguldījumu iespējām kapitāla tirgos: akciju opciju konvertēšanas procesus, ieguldījuma konta atvēršanu u.c.

2

Atbilstošas finanšu vides kvalitātes nodrošināšana

Latvijas apdrošinātāju asociācija rīkoja Baltijas riska inženierijas semināru, kurā 42 dalībnieku pilnveidoja zinātnējo virzību uz sabiedrības apdrošināšanu.

Rūpes par mazāk aizsargātajiem iedzīvotājiem

Finanšu nozares asociācija izstrādājusi visaptverošas [vadlīnijas par finanšu pakalpojumu piekļūstamību](#), kā arī organizējusi mācības savien biedriem un citiem klientiem, lai palīdzētu pilnveidot zināšanas finanšu pakalpojumu piekļūstamības jautājumos.

Būtiski palielinājies iedzīvotājiem ar funkcionāliem un garīga rakstura traucējumiem pieejamo finanšu izglītības materiālu klāsts. Nacionālā finanšu prātības darba grupa tīkās ar Latvijas Neredzīgo biedrību, Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizāciju "SUSTENĒTO" un Resursu centru cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem "ZELDA", lai pārrunātu izaicinājumus saistībā ar finanšu pakalpojumu izmantošanu un izglītojošu materiālu pieejamību. Tapuši materiāli vieglajā valodā par [drošību](#), [pensiju](#), [kritiskajiem finanšu pakalpojumiem](#) u.c.

Finanšu pakalpojumu sniedzēju izglītojošās vietas

Vairāki privātā sektora pārstāvji izglītoja sabiedrību par finanšu produktiem savās platformās. [Eleving Group](#) piedāvāja [platformu](#), kurā var gan uzlabot, gan novērtēt savu finanšu prātības līmeni.

AS 4finance platformā [Aizņemiatbildigi.lv](#) izglītoja kredītiņšāšanas pakalpojumu patērētājus un plašāku sabiedrību, lai veicinātu izpratni par atbildīgu aizņemšanos un labāku personīgo finanšu plānošanu.

3

Finanšu prātības stratēģiskās plānošanas ietekmes palielināšana valsts stratēģiskās plānošanas dokumentu kontekstā un plašākā un efektīvākā sadarbībā ar ieinteresētām pusēm

Zinātniski pētnieciskais darbs finanšu prātības jomā

Ekonomikas un kultūras augstskola Starptautiskajā ekonomikas forumā rīkoja sekciju "[Financial Literacy and Innovations in the Financial Sector](#)".

Sagatavota zinātniskā publikācija un ziņojums "[Knowledge, attitude and behavior towards investments: pilot study on Latvian sample](#)" starptautiskajā konferencē "[Business and Management 2023](#)".

Ekonomikas un kultūras augstskola kļuva par starptautisko partneri WSB Merito universitātes grupas pētniecības projektā "Patērētāju ekonomiskā (ne)prātība", kurā, izmantojot ekspertu ekspertu un algoritmiskās metodes, tiek pētītas individuālās un kuru finansē Polijas Nacionālais Zinātnes centrs.

Banku augstskolas studenti veica lietišķos pētījumus par finanšu prātības tēmām, kuri tiek prezentēti Banku augstskolas Studentu pētniecisko darbu konferencē.

Sadarbība finanšu prātības jomā

2023. gadā Nacionālās finanšu prātības stratēģijas ietvaros Latvijā īstēnots vairāk nekā 60 iniciatīvu, kuras sekmējušas stratēģijas mērķu ieviešanu.

Latvijas Banka stratēģijas īstenošanā iesaistītajiem partneriem rīkoja semināru par iedzīvotāju finanšu uzvedības maiņu virzībā uz sabiedrības ilgtermiņa labklājību. Seminārā piedalījās vairāk nekā 30 dalībnieku no vairāk nekā 10 valsts, privātā un nacionālās sektora institūcijām.

Latvijas Banka pārstāvējusi Latviju dažādās starptautiskajās darba grupās, piedaloties OECD finanšu izglītības ekspertu grupas (INFE) darbā, iesaistoties ziņojumu izstrādē, pieredzes apmaiņas konferencēs, vairāk nekā piecas darba grupu sanāksmes. Pieredzes apmaiņā stāstīts par Latvijas pieredzi iedzīvotāju ar funkcionāliem un garīga rakstura traucējumiem finanšu prātības uzlabošanā un par nacionālo koordināciju. Notikusi informācijas apkopošana par "[buy now, pay later](#)" produktiem. Latvijas Banka pārstāvējusi Latviju arī Eiropas institūciju darba grupās, kopīgi veidojot materiālus par [procentu likmju](#) un [ilgtspējas tēmām](#) Latvijas iedzīvotājiem.